

moderní literatura a možnosti poznání dobového pojetí

smyslové a tělesné zkušenosti

poznání

vizuality

...Která Zinaida – neboť je jich tolik, bylo jich tolik...? Ta, která se naň smála u tůně? Ale kdež – té dávno není, s tou se konečně srdnatě rozešel.

Která tedy Zinaida? Jiná, docela jiná: Zinaida zlověstná, a kterou mu nikdo neukradne; Zinaida podvečerní; Zinaida šourající se ke stolu, za nímž čekal na večeři; Zinaida nesoucí psací podložku a na ní kalamář, pero a přihlašovací lístek.

Richard Weiner, Hra na čest a oplátku

„Na jeho tváři (lze-li tak říci) se vystřídala obličejů celá řada, ale tak rychle, že se mi krom posledního nepodařilo ztotožnit žádný z nich, střídaly se jak lístky útržkového kalendáře, spouštěné rychle pod palcem, a v tomto hbitém obracení listů-obličejů tkvěl nehybně jen pár upřených, horkých, téměř inkvizičních očí tak nějak, jako by se vrstvou přemítaných oněch lístků postupně propaloval. Náhle však spadla na ony oči těžká víčka a zprudka zabrzděné přemítání vyčistilo se do tak klidné, do tak usebrané tváře.

To však, že jsem byl tváří v tvář sobě, nebylo tak nejstrašidelnější; strašidelnější ještě byla horlivost, s níž moje myšlenka domlouvala zdráhajícím se smyslům, že nejde o klam;

strašidelnější ještě bylo moje zjištění, že moje smysly, hned například zrak, se jaly žít mimo mou myšlenku“

Richard Weiner, Hra doopravdy

"...A posléze ono podzemní dunění a onen rachot, jež se tu vzbouzejí, aby když nastala příležitost, vyvrhly nepostižitelné výjevy, nikdy nezřené obrazy, nikdy neslyšené vzdušné vzryvy a zvuky, či jež doprovází báječné přesuny duševního života, jenž náhle jakýmsi intramolekulárním dějstvím přehranil se v hranol soustavy zcela jiné než byla ta, do niž byl zdánlivě už navěky vklet, ale jenž je tu přece tak náhlý, tak nový a zdánlivě opět tak definitivní a zatím tak labilní jako nevypočitatelný obraz ve stereoskopu, když ruka nepozorovaně otřásla kukátkem..."

Richard Weiner, Netečný divák a jiné prózy

Walter Benjamin (1892-1940)

[ways of seeing](#)

The Arcade Project – Passagenwerk

vzestup pasáží:

nástup obchodů s textilním zbožím (obchody mají materiál, který potřebují skladovat a mít místo na prodej)

průmyslová revoluce

železo a sklo jako klíčový stavební materiál ve veřejných prostorech

nástup kapitalismu

Modernita v díle Waltera Benjamina – Pasáže 1940

»Město je realizace prastarého lidského snu o labyrintu. Této skutečnosti, aniž by si toho byl vědom, se celé věnuje flaneur. (...) Flaneura vytvořila Paříž. Je divné, že to nebyl Řím. Z jakého důvodu? Nejsou snad římské ulice rovněž navrženy snem? (...) Flaneurovu zemi zaslíbenou, krajinu z ničeho jiného než ze života, jak řekl jednou Hofmannsthal, vytvořili z Paříže sami Pařížané. Město se pro flaneura stává krajinou. Lépe řečeno rozděluje do svých dvou dialektických pólů. Otevírá se mu jako krajina a uzavírá ho do sebe jako místnost. (...) V roce 1839 bylo vrcholem elegance brát s sebou na procházku želvu. Což nám poskytne představu, jakým krokem flaneur procházel pasážemi. (...) Ulice, to je domov kolektivity. Kolektivita je bytost nacházející se neustále v bdělém stavu, neustále v pohybu, mezi zdi domů, tam žije, o něco se pokouší, poznává a vymýšlí stejně jako jednotlivci pod ochranou čtyř domácích stěn. Pro tuto kolektivitu lesklé smaltované vývěsní štíty jsou ornamentem jejich domácích stěn a zdi s *défense d'afficher* jejich psacím stolem, stánky s novinami jejich knihovny, poštovní schránky jejich bronzovými soškami a lavičky nábytkem v ložnici a terasa kavárny balkónem, odkud střeží klid svého domova. (...) Omamné vzájemné pronikání ulice a obydlí, k němuž dochází v XIX. století v Paříži - především ve zkušenosti flaneurově - má svůj prorocký význam«

web arkády

pasáže jako extenze pařížského městského života
město a zkušenost jako hypertext

